

ven, fuldstændig lobligt, reducere de Udgifter, der ligge uden for det i Hærloven begrundede, maa jeg da spørge, hvad de Herrer saa ville gøre over for det. Det ærede Medlem kan ikke forundre sig over min Stilning. Jeg bøjer mig for Loven, men søger at reducere de Udgifter, som i øvrigt fordres til Militærvæsenet. Have de Herrer andre Midler, saa lad os saa dem frem! Jeg tænker dog, de Herrer bøje sig for Loven. — Saa var der det med Militærvæsenet og Fædrelandskærligheden. Jeg skal ikke komme dybt ind paa dette Spørgsmaal, men skal blot erindre om, at i al den Tid, der ligger forud for det Herrerens Aar 1872, vare vi Bønder og Venstremænd ikke i Flertal i noget af Rigsdagens Ting, saa hvad der er passeret paa det militære Omraade før den Tid, kunne vi intet Ansvar have for. Hvad Ansvar kunne vi f. Eks. have for, at vi under Svevælden tabte det ene Stykke Land efter det andet? Det var dog ikke Rigsdagen eller Bønderne eller Arbejderne, der den Gang kom og satte sig op imod de militære Udgifter, men det var nok Adelen, der begyndte at sætte sig op imod Militæruddgifterne og vilde have Militærvæsenet indskrænket. Det ærede Medlem ved jo saa godt, ja, endnu bedre end jeg, hvorledes det gik til, da vi mistede de Dele af vort Fædreland, der laa paa den anden Side Øresund. Og saa 1807 — have vi Ansvaret for, hvad der skete da? Og hvad der skete i 1864, da vort Forsvarsvæsen var saa usjelt, at Forstærkningen maatte sendes ud i Krig iørt islandste Bajstrøjer og Ryttertapper og derved blev udfat saa meget mere for Fjendens Kugler, i Særdeleshed da Fjenden vidste, det var Familiefædrene — have vi Ansvaret for det? Nej, det maa de Herrer lade staa. Det have kun de Herrer fra Højre Ansvaret for! De Herrer skulle derfor ikke komme her til os og sige, at vi have Ansvaret, fordi vi ikke ville gøre noget, og sige, at det er et Bevis paa, at vi ikke have Fædrelandskærlighed. Hvorfor spurgede de Herrer ikke for, da de havde Magten, at vi ikke kom ind i en Krig i 1864, saa usjelt og slet forberedte, som vi vare? Nej, de Herrer have ingen Ret hertil og skulde hellere lade være at slaa med Sten, naar de selv sidde i et saadant Glashus. Hvis jeg vilde følge det ærede Medlem, saa havde jeg ved det, jeg her har anført, bevist, at de Herrer ikke ere fædrelandskærlige, ikke ere danske. Det være imidlertid langt fra mig at sige noget saadant. Men jeg vil kun minde om, at saaledes have de Herrer handlet (S. H a g e: Hvem?) De Herrer fra Højre! Kan det ærede Medlem ikke hufte

saa mange Minutter, saa beklager jeg ham virkelig! Vi have jo hverken paa den ene eller anden Maade Skyld eller Ansvar for, at vi i 1864 fik en Krig. Nej, de Herrer, der have Ansvaret derfor, der stode ved Magten den Gang, og som vidste, hvor slet forberedte vi vare, men som desuagtet førte os ind i en Krig, der endte paa den sørgelige Maade, som enhver dansk Mand beklager, og som jeg og enhver, der ved, at vi have Tusinder af Brødre og Søstre paa den anden Side Grøften, der hver Dag smægte under den Forfølgelse, de ere Genstand for fra thytt Side, beklage i allerhøjeste Grad. Jeg siger rigtigt nok, at naar vi ikke alene se paa Krigen, men ogsaa se paa, hvorledes det hele er sørt fra Regeringens Side, hvad angaar de diplomatiske Forhold i den Tid, saa skulle vi virkelig ikke saa store Tanter om Højre; daarligere kunde Venstre i alt Fald ikke have gjort det. Naar nu Forholdet er saaledes, at vi hele Historien igennem have set, at vi ere gaaede fra Nederlag til Nederlag, at den ene Stump efter den anden er bleven frarevet Danmark under de Herrer's militære Styrelse — kunne de Herrer saa ikke forstaa, at man tør kalde sig en dansk Mand og samtidig sige, at da vi fra Historien have saa mange Eksempler paa, hvad Militærpolitikken har ført os til, skulle vi dog en Gang blive fornuftige og sige, at Fredspolitikken kan i alt Fald ikke blive værre — ja jeg tror og haaber endog, at den skal blive bedre. Jeg tror, at skal Danmark bestaa, saa skal Danmark ikke bestaa i Kraft af Militærvæsenet. Jeg har opgivet, at vi skulde slaa. Hvem skulde det da ogsaa være med? Hvem skulde vi kunne magte? Det forekommer mig derfor, at naar man har den Betragtning, at Militærvæsenet er i allerhøjeste Grad en Ulykke for vort Fædreland og for dets selvstændige Bestaaen, saa vil det ærede Medlem kunne forstaa, at man er kommen til at ville underminere Militærvæsenet med alle de loblige Midler, der staa til Raadighed. Naar man har den Mening som jeg har, og aabent og ærligt siger den rent ud, have de Herrer ikke noget at beklage sig over. Det er det Standpunkt, jeg har, og jeg har det i Kraft af de Grunde, jeg har anført. Jeg kunde naturligtvis have fremsat alt dette langt udførligere, men jeg skal ikke komme dybere ind derpaa i Dag. Jeg takker den ærede Formand, fordi jeg har faaet Lejlighed til paa staaende Fod at give det ærede Medlem dette Svar.

Berntsen: Jeg ønsker at give et meget kort Tilsvaer til de Udtalelser, der kom fra